

Szerkesztőség és kiadó hivatal
S. Debreczeni utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedéssel szemben.

HIRDETÉSEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli pa...
valamint a lap sze lemi részét illető
mindes k ö z l e m é n y e k ide int: endők.

Bérmontetlen levelek csak ismert kszektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVU PART KÖZLÖNYE.

Megjelen n a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:	
Egész évre	10 ft — kr.
Fél évre	5 ft — kr.
Negyed évre	2 ft 50 kr.
Egy hóra	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasádbospetitör egyszeri beiktatásáért 5kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilvált 4 hasádbos petitörért 20 kr.
Hirdetést vagy reclamat magában foglal
ujdonaság sora 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888.

Debreczen. Kedd Márczius 20.

57. szám.

Gróf Bylandt-Rheidt tábor-szernagy.

A magyar és az osztrák hivatalos lapok három legfelsőbb kéziratot közölnek, melyekkel Ő Felsége, gróf Kálnoky Gusztáv ellenjegyzése mellett, gróf Bylandt Rheidt közös hadügy miniszter lemondását elfogadja és báró Bauer tábor-szernagyot közös hadügyminiszterre kinevezi. Már az első, gróf Kálnokyhoz intézett kézirat is a legmegtisztelőbb módon emlékszik meg a távozó hadügyminiszterről; a második, magához a távozóhoz intézett kézírata a császárnak és királynak oly kegyesen és szívélyesen szól, hogy az teljes, tiszta verőfényt vet a nyugalomba vonuló miniszter ép oly rokonszenves, mint nagy államférfiúi és katonai érdemek által kiváló személyére és eltörölhetlen hazafiai érdemeire, valamint hálás nagy szívére a legfőbb hadurnak, a ki kitűnő tanácsosának és szolgálójának valóban császári és királyi köszönő üdvözlést ad bucsuzól.

Ép oly szívélyes, mint méltó szavakkal hangsúlyozza a legfelsőbb kézirat, hogy mily osztatlan, önzetlen odaadással vezette Bylandt gróf közel tizenkét éven át nagykiterjedésű szakmáját, mily szilárd és értelmes kézzel emelte a monarchia véderjét a mintaszertű tökély magaslataira. Mint a legklasszikusabb tanu, mint a legilletékesebb bíró erősíti meg a császár és király ez alkalomból, hogy gróf Bylandt működése, a ki szerencsésen eszközlte, a hadsereg ujjaszervezését, azt impozáns módon felfegyverezte és felszerelte, gazdagon ellátta mindazon anyagi és erkölcsi eszközzel, melyek a győzelmet biztosítják, az osztrák-magyar hadsereg fejlődésében elenyészhetlen nyomokat hagy magy után.

És a legfőbb hadúr nem elégszik meg azzal, hogy őszinte sajnálatát fejezi ki a felett, hogy az egészségében meg-

rendült hű szolgát távozni engedni kénytelen; és nem szorítkozik arra, hogy a távozó államférfinak és hadvezérnek a legelőkelőbb érdemrendnek, a Szt.-István rendnek, nagykeresztjét adományozza: a legszívélyesebb, hogy ne mondjuk bajtársias alakban ad kifejezést kéziratában a császár, és király azon óhajtatásának s kívánatának, hogy a kért s megadott nyugalom visszaadja az egészséget a fáradt, beteg embernek.

Gróf Bylandt-Rheidt a magas kint-tetést, a császári és királyi kegyet becsülettel megérdemelte. És a parlamentek, a monarchia összes népei szívesen csatlakoznak a lovagias uralkodóhoz azon derék, tehetséges ember méltatásában, a ki 12 éven át mindig kötelességtudó s czéltudatos, becsületesen alkotmányos, katonai feladatának magaslatát álló, de a polgári államérdekeket is mindig lelkiismeretesen méltányló közös hadügyminisztere volt Ausztria-Magyarországnak. Utódja, báró Bauer tábor-szernagy s eddig bécsi parancsnokláb tábornok, a hadsereg egyik legnagyobb diszének tartatik. Haladjon elődje nyomdokain! Akkor áldásos lesz működése s a monarchia mindkét államának, valamint a delegációknak rokonszenve és elismerése fogja kísérni.

Az új közös hadügyminiszter. Gróf Bylandt-Rheidt egészségi okokból lemondott állásáról, mit Ő Felsége elfogadott s érdemei elismerésül a Szent-István rend nagykeresztjével tüntette ki a távozó minisztert. Helyébe közös hadügyminiszterre báró Bauer Ferdinand tábor-szernagyot, a 2 ik hadtest parancsnokát és bécsi parancsnokláb tábornokot nevezte ki Ő Felsége. (Bauer Ferdinand báró 1825. március 7 én született Lembergben. Tizenegy éves korában belépett a műszaki akadémiába, melyet 1841-ben mint hagyott el. Letette a magasabb tanfolyamból a vizsgálatot és a műszaki csapatnál 1845-ben főhadnaggyá, 1848-ban századosá léptették elő. 1849-ben áttették a gyalogsághoz, 1853-ban kinevezték őrnagynak. Az 1859 ki hadjáratban mint gránátos ezredparancsnok vett

részt és jeles magatartásért a szolferinoi ütközetben a katonai érdemkeresztrel tüntették ki 1859-től 1862-ig Bauer megkapta az ezredesi rangokat. Az 1866 ki háboru kitörésekor az olasz hadsereghez beosztott ötödik hadtesthez dandárparancsnoknak nevezték ki. A cuzzozai ütközetnél, melynél a 28. és 70. gyalogezredeket, a 19. vadászszázaljat és egy négyfontos üteget vezényelt, jelentékeny dala volt. Bauer derék magaviselete a cuzzozai csatában a Lipót rend lovagkeresztjével lett megjutalmazva. 1868-ban Bauer vezérőrnaggyá léptették elő és mint ilyen 1873-ban a brucki tábor gyakorlatait vezette. Ugyanaz év október havában parancsnok lett a 5. hadosztálynak, 1875. május havában kinevezték altábornagynak. Még 1874. őszén parancsnok lett a törzstisztek kurzusának és két évvel később átvette a brucki táborban a lövésziskola vezetését. 1881-ben tábor-szernagynak nevezték ki, egy évvel később Bécsbe hívták parancsnokláb tábornoknak.)

Országgyűlés.

Budapest, márczius 19.

A főrendiház ma tartotta az ünnepek előtt utolsó érdemleges ülését, a melyen néhány bizottsági pótvalasztás után, elfogadták a budapesti kir. táblánál alkalmazandó kiegészítő bírákról szóló törvényjavaslatot és az 1886. évi zárszámadásokat.

Vita csak a táblai kiegészítő bírák törvényjavaslatnál fejlődött ki. Vajkay Károly volt az első szónok, ki kimutatta, hogy a királyi táblánál fölpanaszolt sok restantiának nem maguk a kir. tábla bírái az okai, hangsúlyozta, hogy a királyi tábla bírái a jelen viszonyok közt is mindent elkövetnek arra nézve, hogy az igazságszolgáltatás ügymenete hátramaradás ne szenvedjen; de erejüknek mértékén felül való megfeszítése a törvénykezésnek válnék hátrányára s ezért a kiegészítő bírák alkalmazása elodázhatatlan.

Utána Vécsey József báró szólalt föl s szintén a törvényjavaslat elfogadása mellett érvelt. A harmadik szónok, Zichy Nándor gróf sem tett kifogást a törvényjavaslat elfogadása ellen, de sürgette a gyökéres reformokat s aggályait fejezte ki a kir. tábla decentralisatiójával szemben.

Fabin y Teophil igazságügyminiszter röviden válaszolt a szónokoknak. Kijelentette, hogy a jelen helyzetben, midőn az igazság-

ügyminisztérium a perjog reformjával s a tábla decentralisatiójával foglalkozik, csak ideiglenes intézkedések által lehet a fentforgó bajon segíteni. A kiegészítő bírákat azért hívja az elsőfokú bíróságoktól be, mert itt az ügyek száma apadóban van s a bíróságoknál a személyzeti létszám éppen azért nem kisebbített, hogy az ügymenet megzavarása nélkül szolgálhassanak kiegészítő bírákkal a felső bíróságnak. A gyökéres és végleges reformoktól különben az igazságügyminiszter nem ir-tózik, mert meg van győződve róla, hogy a királyi tábla, jelen szervezetében nem állhat fenn.

Az ülés végén az elnök, az ünnepek alkalmából, szerencskívánatait fejezte ki a főrendekkel szemben, kik az elnököt éltetve osztottak szét.

Külföld.

Anglia és Törökország. A „Daily News“ konstantinápolyi jelentése szerint a porta és az angol kormány közt tárgyalások folynak amaz elvi megállapodás tárgyában, mely szerint Anglia az 1889. évi április 1-jére kiüriti Egyiptomot, s ezért a portától engedélyt kap arra, hogy a brit hadihajók a Dardanellákon minden külön engedély nélkül átmehessenek.

Oroszország. Az orosz közvéleményre Frigyes császár manifestuma tudalevőleg igen mély és kedvező benyomást tett. A sajtó ismét áradozik a német barátságtól s még a pánszláv lapok hangja is megváltozott, mikor Németországot emlegetik. De általános megütközést és bizalmatlanságot kelt, hogy ugyan ekkor az orosz lapok az eddiginél is sokkal izgatottabb módon szólnak Ausztria-Magyarországról. Minduntalan emlegetik, hogy ezután nem fog Németország szuronyának védelme alá bujhatni s hogy Németországra sokkal értékesebb a pétervári, mint a bécsi kormány barátsága. A német sajtó erőlyesen visszautasítja e föltevést, melynek tendenciája az, hogy monarchiánkban Németországot iránt bizalmatlanságot keltsen s azt állítja, hogy az oroszok mostani lelkesedése Németország iránt nagyon értéktelen, míg karöltve jár Németország szövetségesének folytonos sértegetésével.

Bulgária. A bolgár kormány még semmiféle nyilatkozatot sem intézett a portához. A bolgár kormány a választ majd csak akkor adja meg, ha a Vilmos császár elhunyt következtében megváltozott politikai helyzet tisztábban megítélhető lesz. Nélidov orosz

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A bojár leánya.

Regény.

Írta: Vértesi Arnold.

(Folytatás.)

A levél igen rövid volt s csak annyit tartalmazott, hogy Charbon Louise kisasszony vigyázzon ovatosan a levelekre, melyek Mirestibe érkeznek a nagyságos asszony nevére czimezve s ha olyat talál köztük, mely osztrák postabélyeggel jön, legyen gondja rá, hogy az a nagyságos asszonynak kezébe ne jutasson. Minden ily elcsipett levelet küldjön Charbon kisasszonynak a tudvalévő czim alatt Deville Károly urnak. E levelet is szépen összehajtotta a komorna, s el-tette a többihez.

A szövevény számai bonyolódni kezdenek, gondolta magában s nagy vigyázattal kutatta át a leveleket, valahányszor a postáról érkeztek, mielőtt azok urnőjéhez jutottak volna. De nem talált semmi gyanusát.

Igy mult el meglehetősen hosszú idő; végre érkezett ismét egy levél, mely a rejtély bonyolalmain egy lépéssel odább vitte. Nem urnőjéhez érkezett, hanem Charbon Louise kisasszonynak. Deville Károly névvel volt ismét aláírva. A sorok meglehetősen rendetlenül, szétszórtan futottak el egymás fölött, a szavak szaggatottak voltak, a betűk izgatott kéztől összevissza rángatva.

„Örkődjek ön. Gazdagon megfizetem. Semmi idegennek nem szabad nőmmel beszélni. Egy ifju fog jönni Magyarországból, körülbelül tizenhat éves, sötét haja, villogó szeme. Vigyázzon ön s ha azon tájon megpillantják, el kell fogni, de ovatosan, titkon. Legyen önnek bátorsága s én aranyakkal fizetem, dusan, gazdagon. Ne féljen, senki nem fogja keresni. El kell fogni, el kell rejtetni, míg én vissza nem térek. Ha a pokolból szerzi is e merénylethez az embereket, sze-

rezze meg. Sietni fogok haza. Az isten nevére kérem, vigyázzon.“

Charbon Louise kisasszony meggondolt mindent jól, mielőtt valamihez hozzá kezdett volna. A pénz, az ígéretek, csillogó kilátást nyújtottak; de a dolog, a mit tőle most kívántak, kissé veszedelmes volt. Regényekben olvasott már ilyesmit, hogy valakit titkon elrabolnak, s aztán elrejtik valami földalatti pinczébe; hanem hát ahhoz banditákat fogadnak fel s nem bízzák egy szobaleánnyal. Igen, hogy ő is kaphat itt, még pedig olcsó pénzért egy pár elvetemedett ficzkót, a ki nem sokat törődik a darabontokkal s a törvényszékkel; de a párisi hölgy még nem szeretne ilyen uton s efféle társaságban valamikép börtönbe kerülni.

A pénz csiklandozta ugyan kapzsiságát s a regényes vállalathoz különben is szerfölt nagy kedvet érzett volna magában, de még is nem bírta magát rászánni. Két nap tünődött már egymásután folyvást hánytorgatva magában, megtegye-e a merész vállalatot, vagy ne tegye? Ezen közben folyvást leseledett s aggódo figyelemmel várta azt, kiről a levélben szó volt.

Nem jött senki. Hanem harmadik nap, mikor a levelek megérkeztek a postáról, volt közte most egy urnőjéhez czimezve s osztrák postabélyeggel ellátva. Baziáról jött, ugyan onnan, honnan három nappal ezelőtt a komorna kapott levelet. Idegen kézírás volt s nem hasonló ahhoz, a mit Charbon Louise kisasszony kapott.

Kiválasztotta szépen a levelet az újságosmódból és zsebébe csuszattatta. Az utasítás szerint az ily leveleket el kelle sikkasztania. Gyötörte a kíváncsiság; látni akarta, mi lehet benne. Szobájába sietett vele s ott feltörte. Elsápadt, a mint a felbontott levélre pillantott. Fehér Ármint kézírása volt a két felső sor.

„Kedves egyetlenegy angyalom! Még egyszer szeretnék látni halálom előtt.

Ármint.“

E sorok után idegen írás következett. Valami baziási orvos tudósítja a nagyságos asszonyt,

hogy férje ott fekszik és nagyon beteg; kötelességének tartotta erről tudósítani a nagyságos asszonyt. Ha jönni akar, hát siessen.

A levél nem volt szerfelett udvarias. Charbon Louise kisasszony megdöbbenve bámult e sorokra. Nem tudta, család-e ez, vagy valóság? Ámitni akarják urnőjét, vagy Fehér Ármint valóban halálos betegen fekszik? Mit higgyen és mit tegyen?

Utasítása, melyet Fehér Ármintól kapott, ugy szólt, hogy minden Magyarországból jövő levelet sikkasszon el s örkődjek, nehogy urnőjének kezébe jusson. Mit tegyen már most e levéllel? Eldugja ezt is urnője elő? De hisz akkor mért írta Fehér Ármint? Mert hisz a felső két sor az ő kézírása. Vagy talán csak színleg írta, s nem akarta, hogy nejeének kezébejusson? Talán épen csak azért írta, mivelhogy számít arra, hogy Charbon Louise kisasszonynak gondja lesz rá, azt elikkasztani? Ki tudja, mily okok kényszerítették Fehér Ármint e sorok írására?

De másrészt lehetőknek látszott az is, hogy a levél nagyon is komolyan van írva. Halálos ágyán elfelejtje az ember a képmutatást. Hát ha valóban veszélyes beteg, mint e levél mondja?

Nagyon meg volt zavarodva a leány s azon gondolat, hogy e pillanatban haldoklik talán Fehér Ármint, elvette legalább mostanra minden kedvét az intrigálástól.

— Akár mint legyen a dolog, átadom a levelet, — mondá magában.

At is adta mindjárt. A tartalom nem olyan volt, hogy a halálra rémült bojármőnek eszébe jutott volna, megkérdezni e pilanatban, ki bontotta föl e levelet.

Nem telt belé öt perc, már az udvar közepén állt a kocsi befolyva. Sápattan, tántorogva lépett a hágesóra a szép bojár nő. Egy perc múlva elrobogott a kocsi.

XXIX.

Alig pár órával a bojár nő eltávozása után idegen fuvaroskocsi hajtott be a kastély uo-

rára. Egy izmos, bőrködmönös legény, félig paraszt, félig ur formájú ugrott le a kocsirol. Utána karsu, vékony fin szállt le. Arcát nem lehetett jól látni, mert kalapja melyen szemére volt huzva; hanem termete után következtetve, alig lehetett több tizenhat évesnél.

Az izmos ficzkót tolmácsul használta; az kérdezősködött a cselédektől, hogy itthon van-e a nagyságos asszony s a kapott feleletet aztán magyarral lefordította a fiatal ember számára.

A fiatal ember nem igen látszott megelégedni azon felelettel, hogy nincsen itthon a nagyságos asszony. Nem akarta elhinni, s ingerülten a mellett maradt, hogy beszélni akar vele. Az oláh cselédek vállalt vonítottak s fölvezették a kastélyba a franciaia komorához; beszéljen azzal.

Charbon Louise ktsasszony meghökkenve lépett hátra, a mint maga előtt megpillantotta az idegen ifut. Azon pillanatban tudta, hogy ez az, kit neki el kellene fogatnia s valami rejték-helyre zárni, mint a hogy az a regényekben előfordul. Megrázkodott a borzalomtól, s egy pillanatig elakadt szava; nem tudott mit szólni az idegen ifju kérdéseire.

De párisi voltát nem tagadhatta meg sokáig s igyekezett egész kellemmel társalgásra bocsátkozni. A fiatal ember kész volt elfogadni a széket, melylyel megkínálta, s meghallgatni, hogy mit mond.

Az izmos ficzkó, ki valami szolgálatnélküli ispán és szegény kivándorlott székely volt, mint a milyet Oláhországban sokat találni, künn maradt a folyosón, míg a fin bement. Tolmácsra nem volt szükség itt.

A jó ember, kit itt valamelyik határszéli faluban fogadott fel az ifju s ki egy pár forintért hűséges kísérővé s tolmácsá s szegődött, nem ment messze, hanem csak ott az ajtó előtt maradt, míg az urfi odabent beszélget. Dejszen ha fölvette a pénzt, hát meg is teszi érte, a mit kell, nem hagyja el az urfit.

(Folyt. köv.)

nagykövet újabb látogatást tett Kiamil nagyvezérnél és kijelentette, hogy a portának fel kellene szőlítania Ferdinánd herceget, hagyja el az országot, mintán állását Bulgáriában törvényellenesnek jelentette volt ki. Nélidov hozzátette azonban, hogy ez csak személyes tanácsa.

„Hova kell a nyári szinkört építeni?”

„—r— Valahányszor az üsmert „B” betű alatt a nyári szinkör ügyében egy czatoló ezikk megjelenik, mindannyiszor bevarom néhány napig, hogy szóljon már más is a tárgyhöz, és ezen témáról ne mindig mi ketten — t. i. én és a „B” ezikk írója — játszuk el a vég nélküli duettet, melyben minden van, csak a szeszhang nem. — Most az egyszer is hiába vártam, hogy a legközelebb megjelenjen ezikkre más valaki reflectáljon, és mivel ellenlábasom azon ezikkben engem oly gyanúval is illetett, mintha a Széchenyi utca végén leendő építkezésre tett indítványommal csakis ezen utca speciális érdekét kívántam előmozdítani — még pedig a közérdek rovására — ennél fogva már csak ismét tollat kell ragadnom és tisztázni a mi különböző álláspontunkat.

Azon partikularizmus, melylyel ezikk-iró engem gyanúsít, nem olyan természetű, hogy az valakinek épen szegényére válnék. Ninesen szegénytelen benne, ha valaki nagyobb érdeklődést tanúsít szőlővárosához mint vidékéhez — vagy azon városrészhez, melyhez tartozik, mint a kommunistához egészen; csak hogy közös érdekét fel ne dozzunk részlet-érdekért, és a midőn az utóbbit akarjuk előmozdítani, szem elől ne vesszük a közérdeket; hogy pedig indítványommal a közérdek megkárosításától elnéztem volna vagy azt tudva feloldozni akarnám, azt kerekén tagadom.

E partikularizmus jelzett és megengedhető nemét két indoknál fogva nyíltan bevallhatom: először, mert a midőn egyrészt a Széchenyi utca környékének elhagyatottságát segíteni akarok, abban másrészt az egyedi praktikus módot látom a nyári szinkör-jövedelmezőségét biztosítani, és azzal a közérdeknek szolgálni — másodsor — csak valljuk meg az igazat — mert valamennyi többi projektumban is szerepel egy kis speciális érdek. — Valamennyit — mondtam — hibáztam. — Volt egy olyan projektum is, melynek tervelője semmi speciális érdek — mondjuk önérdék — nem táplált (Sz. G.) és csakis a közérdeket, a szinkör fenntartását, a szinészek megélhetését tartotta szem előtt, és ezen projektum — csakugyan szerencsésen megbukott. Igaz ugyan hogy a Czegléd és Ósápó utcák közti építkezés elejtésére számításon alapuló akadályok adtak okot, de hogy azon terv mindjárt az első támadásnál bukott meg, azt annak köszönhettem, hogy nem tárgyalok oly érdekeltek, a kik a speciális érdeket is képviselték volna. — Olyannak pedig kell lenni Debreczenben, ha valamely közügyet kereszttel akarunk vinni. A városi lu-zerernást mint építkezési teltet valószínűleg nem erőltették volna határozatúl a fennforgó akadályok dacára, ha azon térnek nem lennének jó szomszédjai, a kiknek volt beleszólásuk, és azon körülmény, hogy tudunkkal épen a „B” betű alatt ezikkézó ur a tervben levő nyári lakok egyikére a Nagyerdőn aspirál, annak összefüggését az ő projektumával, hogy t. i. a nyári szinkört a Nagyerdőben építsék, szintén nem lehet ignorálni. — Távol legyen tőlem, hogy ezen megjegyzéseimmel személyes recriminációt akarjak tenni, csak kimondani kívántam oly tényeket, melyeket minden érdeklődő úgy is figyelemmel kísér, ha nyilvánosan nem is szól róla. — Hiába! minden falu a saját libapáskomán óhajtaná a központi pályaudvart és így nem valami bűn az sem, ha valaki saját szomszédságának vagy környezetének igyekszik kivívni a nyári színházat; és ezikk írójának pedig ezt annál kevésbé lehet bűnül felróvni, mivel ő a közérdeket is csakis ezen általa pártolt tervben látja képviselve. — Az általam minapi ezikkemben elmondottak ismétlésének kikerülése végett csak arra hivatkozom, hogy mielőtt egyes helyek még felemlítve lettek volna, kimondottam, hogy a szinkör fenállhatása érdekében a központi hozminélközelebb építtessék; már pedig ezen tulajdonságot t. i. a Széchenyi utca végén a központhoz való legközelebbi voltát, még eddig el nem tudta vitázni sem a nagy értekezlet, sem a kiküldött bizottság sem pedig a „B” betű alatt harszó ezikkiró.

A mit ezikkiró a nagyerdő megnépésedésétől és az ottani nyári lakokból rekrutálható színházi publikumtól remél, az ellen nem lehet vitázni, a jövőben való hiszékenységgé és az arra fektetett kombinációk — az nagy részben a kombinálónak véralakításától függ, én csak a jelenből tudom következtetni a jövőt, praktikus alapra szeretnék építeni és e részben hivatkozom igazgató Valentínre, a ki az ő mesterségét t. i. hogy és hol lehet közönséget teremteni, mégis csak jobban érti mint mi mindketten.

A „létezés módzatára” nézve — bevallom, — nem reflectáltam „B” ezikkiró urnak nézeteire, és nem reflectálok most sem, mert ezen kérdés második sorban áll. — A nyári szinkörnek czélszerű helye megválasz-

tása első és főkérdés, mivel attól függ jövője és a szinészek megélhetése. Annyit azonban megjegyezsek, hogy jobb ha a szinkör anyagi segély hiányában létre sem jön, mint hogy oda építsék, a hol ninesen jövője. Ha az építkezés ez időn elmaradna is — a mit azonban sajnálunk — építhetnének jövő évben, de ha alhamarkodva a dolgot már az időn építenék czélszerűtlenül, — akkor sok év mulhat el míg a hibát helyrehozhatnánk és szinészek köztünk nyáron át is tényleges menhelyet találnának. — A kis vasut segélypénze — melyről nem tudom, hogy ezikkiró ur milyen információ folytán és milyen alapon (6% os kamatra?) tett kijelentése — szinte nem támasztja el nézetemben, mert mint mondtam, a főkérdés nem az építkezés lehetőségében, hanem a felépített szinkör levezérszerűbb fekvésében és abból kifolyó fennállhatóságában rejlik. Mit mondana „B” ezikkiró ur arra, ha a cserekaszálló tulajdonosait megszállná a szent ihlet arra az ajánlatra, hogy saját költségükön hajlandók felépíteni a szinkört például — a halapi csárdánál? Aligha azt nem mondaná rá ezikkiró ur, mit én, hogy: köszönjük polgártársak, de nem kell, mert nem ingyen lakást akarunk szinészeknek, hanem olyant a hol élhetnek.

Végzavarn tehát ismét csak az, hogy ha szándékosan be nem akarjuk hunyni szemünket az egyedül biztos jövőt ígérő hely elől, a Széchenyi utca végén kell a szinkört felépíteni.

A fillokszera elleni védekezésről.

Olyasóknak egy jelentékeny részét — elég baj, hogy így van — közvetlenül érdeklí ama figyelemre méltó előadás, melyet vasárnap d. e. nagyszámu közönség jelenlétében Guzman Dénes szőlészeti és borászati vándortanárt tartott a fillokszera elleni védekezésről és a szőlőnemesítésről.

Hiszen a vész a debreczeni embernek nem csupán érmelléki hegyi — hanem már saját tűzhelye körül lévő kerti szőlőiben is jelenkezik. Nem csoda tehát, ha a debreczeni szőlőbirtokosok oly tekintélyes egyenektől képviselve, mint pl. Simonffy Imre, Csanak József, Dr. Király Ferenc, Dr. Zelizy Dániel, Laky Lajos, Vecsey Viktor, Balogh Mihály, Nánassy Ferenc stb. stb. s oly nagy számmal jelentek meg a hasznos előadás meghallgatására. A tárgy fontosságánál, közérdekű voltánál fogva jónak látjuk tegnap közölt rövid tudósításunkat a következőkkel kiegészíteni.

Az előadó tanár bevezetésül a fillokszera vész terjedéséről beszélt, mely már olyan óriási s aggasztó arányokat öltött, hogy Európa összes szőlőtermő vidékei inficiálva vannak. Megkímélve általa Magyarország sines, sőt már Debreczen sem. Itt fel említette, hogy az olyan homoktalajban, mely legalább 70% quartecet tartalmaz, a fillokszera még ha bevitetik is, nem élhet meg, hanem csakhamar elpusztul. A fekete földet ellenben annál jobban szereti. Ezután részletesen ismertette a különböző leginkább vegyi összetételű szereket s azok alkalmazási módját. De ezeket hatástalanoknak s felelet gyakorlatlanoknak mondja. Még ha valami sikerrel járna is felhasználásuk, ez teljesen impraktikus, sőt költségös volta miatt ugy szőlővén kivihetetlen is. Ugyanis ezen szereket többnyire vízbenhígítandók, ezért óriási mennyiségű vizet volna rájuk felhasználandó. Ha például holdanként csak 7000 tőket számítunk s egy-egy tőkére 10 liter víz esik, minden holdra 700 hektoliter víz szükséges.

Azonban bármilyen siker érhető is el az ilyen itrószerek által, az a fillokszera teljes kiirtását sohasem éri el; ugy hogy e szereket csak győritő eszközökül tekinthetők.

Ilyen például a szénkénnel való gyérítés és a vízzel való elárasztás, melylyel szintén lehetséges a szőlőt természetben tartani. De mindkét módszer alkalmazása annyit költségbe kerül, hogy azt a szőlő jövedelme ki nem bírja.

Legsikeresebb s épen ezért legajánlatosabb védekezési mód a fillokszerának ellenálló amerikai szőlők ültetése és bejuttatása, melyek dus, s erős gyökérzettel bírnak; a fillokszerának ellenállanak; szinte süri, cserjeszerűen nőnek, s felelet gazdagon teremnek; hanem minőségére nézve aztán messze mögötte maradnak a mi nemes fajainknak. Csak hogy bejuttatás által nemesíthetők, a nélkül hogy ellentálló képességüket az által elveszítenék. Az amerikai szőlők között vannak olyanok, melyek közvetlenül alkalmasok bortermelésre, így a Jaques, Herbemout és a York-madeira; ellenben a Riparia csak alanynak való s mindenesetre bejuttandó.

Előadó aztán ábrák segítségével s a kéznél volt szőlővesszőkön ismertette a különböző nemesítési módokat; a száraz ojtásnál az angol párosítást, a hasítékba való nemesítést, a sipolást; különösen pedig a zöldojtást, melyet egy pécsvidéki egyszerű szőlősgazdától tanultak el. A zöld ojtásnál a nemesítésnek 90—95%-a biztos, minél fogva ez a legajánlatosabb mód a nemesítésre. A tanár ur megemlékezett az ojtások tartásáról s elosztatta az a felől táplált kéteket.

Azután érintette a termelők közönyös-ségét és tértelenységét a növekvő vesszőlyol szemben, kik mindent a kormány kezdeményezésétől és támogatásától várnak; míg ők

magok csak panaszkodnak, zugolódnak s föllik semminemű iniciativa nem indul ki, sőt annyira megy a közöny és tértelenység, hogy például a peeri minta telepet, honnan a filloxera elleni védekezésnek kellene kiindulni, dacára a rohamosan terjedő vésznek, az érmelléki szőlőbirtokosok még annyira sem méltatják, hogy megtekintésük.

Követésre méltó példaként hozta fel gr. Ryday Gedeonót, a volt honvédelmi miniszter özvegyét, ki ikládi szőlőjét egészen beültette ellentálló amerikai szőlővesszővel s a nemesítésről már bortermést is kapott.

Előadó a nemesítésnél nagyon ajánlotta a fajok megválasztását, különösen kiemelte a vörös bor termelés előnyös voltát s etekintetben hivatkozott Nagyvárad Csanakjára Dr. Szy József-re, ki az 1885-ki vörösborok hektoliterjét 50 forintjával adta el, míg legjobb fehér borait nem tudta értékesíteni.

Ajánlotta a szőlőtermelőknek amerikai szőlő anyatelepek létesítését. Ötven hatvan tí amerikai szőlő után éventa 4—500 sima vessző ültethető ki, még pedig a sorok és tők távolsága 120, vagy a mi még jobb, 150 méter legyen, a dus növevsnél fogva. Ily telepek létesítésére az előadó felajánlotta ingyen szolgáltatást; sőt semmi nemű jutalmazást el nem fogad. Amerikai szőlővesszők a n. várad, n. károlyi és peeri állami szőlő telepekből nyerhetők; a sima vessző ezre 6 frt; a gyökérés 20 frt.

Guzman Dénes Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester ur kérésére megígérte, hogy a tavaszon és a nyáron, mikor Nagyváradra utazik, többször eljő Debreczenbe is, s itt a kertekben gyakorlatilag is befogja mutatni a szőlőnemesítés különböző módját, főként pedig a zöldojtást.

Előadás közben és végén egyes hallgatók sok kérdést intéztek az előadóhoz s ő mindegyikre alapos és kimerítő választ adott. Így a Fráter Imre azon kérdésére, hogy az érmelléki bakart lehet-e amerikai szőlőbe ojtani? — azon megnyugtató feleletet adta, hogy a bakart minősége a bejuttatással nem lesz esekélyebb, sőt határozottan javulni fog.

Nagyérdemű polgármesterünk tanácsul és jellemzésül felemlítette azon óriási különbséget, mely a francia és magyar bortermelő vidékek lakossága között a fillokszera elleni védekezés tekintetében létezik, miről neki Trefort Ágost miniszter beszélt délfraanciaországi útja után. A francia bortermelő cselekszik és áldozik a veszély elhárítására; a magyar nézi, mit csinál szomszédja; a szomszédja pedig semmit sem csinál.

Haladjunk tehát — mondá buzdítással a város legelső polgára — jó példával elől mi debreczeniek!

A debr. kereskedő ifjak önképző egyesületének közgyűlése.*

(1888. márczius 18.)

Husz éve már, hogy ezen egyesület fenn áll és virágzik. A tegnapielőtt megtartott közgyűlésen ismét alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy szerény, de kitartó működése folytán az egyesület folyton gyarapszik, erősödik; sőt anyagi tekintetben ma szilárdabban áll, mint sok más hazai rokon egyesület.

Szép számmal megjelent tagok jelenlétében rövid, buzditó szavakkal nyitotta meg a közgyűlést az egyesületi buzgó elnöke: Biró József ur. Utalt azon czélirányos és eredményteljes működésre, melyet a választmány ez évben kifejtett.

Ezután Tóth Kálmán az egyesület fíradhatlan titkára olvasta fel terjedelmes és tárgyilagos évi jelentését, melynek hallatára ösztönöz elkelletett üsmernünk, hogy hasonló szép és érdekes jelentést régen nem hallottunk ezen testület gyűlésein; tényleg a közgyűlés nem mulasztotta el ezen érdemet viharos eljenzéssel jutalmazni.

A jelentésből röviden következő érdekes adatokat közölhetjük, a lefolyt év zárszámadása 54 frt 16 kr. veszteséget tüntet föl, mely pár száz fitra mentő inventár leírásokból ered; az egyesület vagyona 4005 frt 73 kr. — A tagok létszáma ez évben lényegesen szaporodott s ma 208 tagot tüntet ki. A könyvtár részint adományok, részint nagyobb mérvű bevásárlások folytán 108 művel 248 kötetben gyarapodott; s a könyvtár tartalmaz ma 1340 művet 2926 kötetben. A könyvtárból olvasás végett kivétellett 195 tag által összesen 3895 kötet. Ezen adatokhoz valóban nem szükséges kommentár; ezek kellek illusztrálják a kereskedő ifjak önképző egyesületének kulturális tevékenységét.

Az évi jelentés és a számvizsgálók jelentésének felolvasása után a közgyűlés megadta a felmentvénnyel a választmányak. Mintán még a napirenden lévő folyó ügyek is letárgyalattak, az elnök a választmány nevében lemondván, a közgyűlést berekesztette.

A most következő tisztújítás alkalmával Biró József lelkes eljenzése között egyhangulag ismét elnöknek választották; az egész tisztiskar pedig következőleg alakult meg:

Elnökök: Biró József, alelnökök: Balogh Géza, titkárok: Molnár Ferenc, pénztárnokok: Szabó Zsigmond, — jegyző: Vass Viktor, II. jegyző: Oberländer Gusztáv, könyvtárnokok: Nonn Endre, II. od. könyvtárnokok: Hajós Antal, — házinas: Benedek Árpád.

*) Tegnapi számunkból tárgyalalmaz miatt maradt ki.

Választmányi tagok: Pály István, Bodroghközy Géza, Irsay Miklós, Donogán István, Mayering Gyula, Kalenda János, Bajcsy József, Lasztig Károly, Leitner László, H. Szabó Lajos, Boros Izidor, Hladowszky János, Pozsgay Antal, Réczey János, Fiecht Adolf, Bészler Gyula, Mayer János, Tóth Kálmán. Választmányi póttagok: Faller Gyula, F. Molnár János, Schneller Hagó, Gyenes Lajos, Kohn László, Stern Izidor.

A tisztújítás eredménye este 8 órakor hirdettetett ki s ezzel a közgyűlés szétoszlott. Kívánjuk, hogy a megkezdett után haladva még sokáig virágozzék e derék egyesület ifjuságunk és városunkra érdekében.

(Sajnálattal nélkülözöm a tevékeny titkár nevét a választási névsorban. Csakugyan oda hagyta volna a jó ügyet? r. t.)

Napi hírek.

— Városi közgyűlés. Az 1888. évi márczius 22-én — Csütörtökön — délelőtti 9 órakor a városháza nagytermében tartandó rendes bizottsági közgyűlés tárgyai: 1. Polgármesteri jelentés. 2. Miniszteri rendelet a budapesti Svéd-Norvég kir. Consulatához alconsul kinevezéséről. 3. Ugyanaz, mely szerint Debreczen sz. kir. város újoncz és pót tartaléki jutáléka megállapították. 4. Ugyanaz, a választott bizottsági tagok megbízatásának a megbízatás utolsó évének végéig leendő kiterjesztése iránt. 5. Ugyanaz, a Ludovika akadémiái Andaházi-Szilágyi alapítványra a 6-ik alap. hely rendszertése tárgyában. 6. Ugyanaz, a gyámpénztári törvényes biztositék mellett ki nem adhatott pénzek elhelyezése tárgyában. 7. Ugyanaz, mely szerint a közmunka és utak kezelése iránt szabályrendelet jóváhagyatik. 8. Tanácsai előterjesztés a legelőtetési rendszabály ügyében érkezett miniszteri rendelettel. 9. Ugyenaz, Beke Károly és érdektársainak legelőtetési kibágási ügyben beadott kérvénye kiseretében. 10. Gyámpénztárnok választása. 11. Tanácsai előterjesztés az 1887. évi házipénztári zárszámadás megállapítása iránt. 12. Ugyanaz, a fűzesabonyi vasut építési költségeihez a város részéről való hozzájárulás iránt. 13. Ugyanaz, a nagyerdei nyári lakok építése tárgyában. 14. Ugyanaz, a népiskolák számára való falkolának való területek átengedése iránt. 15. Ugyanaz, a honvéd temetőben felállítandó emlékoszlop pénzalapja állásáról. 16. Ugyanaz, özevgyi segély adása iránti kérvénye tárgyában. 17. Ugyanaz, Schável Dezső helybeli lakos festőnek segélyezése iránti kérelmére. 18. Ugyanaz, a hortobágyi bitang jószágok mikénti kezelése tárgyában. 19. A közgazd. bizottság múlt félévi jelentése. 20. A számonkérő szék jegyzőkönyve. 21. A nagyerdei vendéglő bérlek felebezése a nagyerdei pavillon bérleti összegének megállapítására vonatkozó tanácsai végzés ellen. 22. Özv. Möller Józsefné kérvénye a közszégi kótelekbe való felvételének kiállítás helyezésére iránt. 23. Polgárostás iránti kérvények. 24. Bába oklevelek kiadása. Debreczen 1888. Mártius 19. Simonffy Imre, királyi tanácsos, polgármester.

— Kaanyaró járvány. A debreczeni gyermekek között most, csaknem öt hónap, 1887. nov. 6-ika óta a kaanyaró uralkodik járvány szerűleg. A járvány egész tartama alatt máre 11-ig megkapta e betegséget 252 fi, 248 nőnemű, együtt 500 egyén. Ezek közül meggyógyult 245 fi, 233 nőnemű, összesen 477. Meghalt 2 fi, 15 nőnemű, együtt 17. Gyógykezelés alatt maradt 5 fi, 1 nő.

— Pálinkafűzési engedélyek. Az 1887/88 évre engedélyezett adómentes pálinkafűzési engedélyek kiosztására f. hó 23-dik napja tüzetett ki, miről az érdekeltek felek ez uton is értesítettek.

— Tüz. E hó 14-én éjjel Klein Gyula debreczeni lakosnak b. úrvárosi kasszegi bérletén egy 11 öl hosszú nádfedeli eselődlak a kéményben támadt tüztől leégett. A kár körülbelül 300 frt. A ház biztosítva volt.

— Újabb adakozás. A helybeli czegléd utcazi ev. ref. új templom felszerelése költségeinek fedezésére tett ajánlatokat az egyházi adópenztárba következő helybeli polgárok fizették be, ugyanaz: Czegléd utcából: 127 házszám: a Bakos János 1 frt; 85 sz. a Gere András 1 frt; 124 sz. a Danika Ferenc 1 frt; 91 sz. a Vilmányi Ferenc 1 frt; 2608 sz. a Benke József 1 frt; 206 sz. a Major István 50 kr; — Csapó utcából: 688 sz. a Kis Imréné 1 frt; — Varga utcából: 5319 sz. a Boldog István 2 frt. E jótékonyagért addig is, míg erről a nt. és tek. egyházi közgyűléshez jelentést tehetnek, az illetékesek hálás köszönetemet nyilvánítom. Debreczen 1888 Mártius 20. Szűcs István főgondnok.

— Kéjtázás Rómába. A római nevezetességek, a pápai jubileum által a szokottnál jóval pezsgebb élet s maga az utazás olesósága. (ellátás és elszállásalással I. oszt. 145. és II. oszt. 115 frt) rendkívüli érdeket kelte nek a hazai utazó közönségben a m. kir. államvasutak városi menefejgy irodája (Katz Jakab ur üzletében) által jövő hó 8-ára tervezett nagy társas kirándulás iránt Rómába és Nápolyba. A déli égöv már teljes diszében ragyogó tavaszát élvezhetik majd az utasok, kik ép e gyönyörű évszakban látogatják meg Olaszország legszebb tájait. Másrészt meg a

pápai jubileum nevezetességek, a pápai jubileum által a szokottnál jóval pezsgebb élet s maga az utazás olesósága. (ellátás és elszállásalással I. oszt. 145. és II. oszt. 115 frt) rendkívüli érdeket kelte nek a hazai utazó közönségben a m. kir. államvasutak városi menefejgy irodája (Katz Jakab ur üzletében) által jövő hó 8-ára tervezett nagy társas kirándulás iránt Rómába és Nápolyba. A déli égöv már teljes diszében ragyogó tavaszát élvezhetik majd az utasok, kik ép e gyönyörű évszakban látogatják meg Olaszország legszebb tájait. Másrészt meg a

— A Márk kereké márczius 22-én emü felől Nemo p. Hogy mutat czeni akadé buvészet ne sához mért 5 órakor.

— Könyvnyom minden évben voltak T. V. könyvnyom megjelent den díj nyomdai értékes könyv voltak szivórának adom urak fogadjókaratuk rezen 1888 leti könyv.

— Az vel beállt totta a to mennyisége tása folyda is nagyobb még eddig szánál sem delmek, ell vetlenebbü helyt catus azok sora ben fenyeget ról érke G y u l a n den percbe sokat sújt szágban a vánatos, h kodni tudj tások sze egyre eme nyegeti a vizálás m már is viz dig minteg lámok közz szomlását zásra szőlit keltett, hog lökttől a tut Cs a b á n den remén gyonosabb utazott. A minden irá vének. Az teljesen m partján a A katonák emberekkel nehogy G

A ven

Nem szó, a mel a debrecze zedek nem Egy másik melyen sz baton este Ugyanazon padlásán b nyelmes a nyára nag senkisé Milland N Es telen? meleg sut metes gere karmainál fitymálja tétlét óra telt kopog padláson.

Oh a k nés, sőt e is a sötét gondolkoz lemű, éper pikantériá épen nem aszonnyok E mellett és húsági nemes am zonyítja sz eredete, a Bőregér lakásán t rült, még

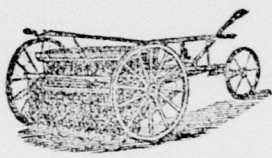
A legrégibb népies gyógyszer a koncentrált
klosterneuburgi tag-esszencia
(köszvény folyadék)

az orvosrendőri ve-
gyészeti miterem-
ben megvizsgálva
és bejegyzett véd-
jegy által e'adása
biztosítva.
1/2 üveg 50 kr.
egy üveg egy frt
postai szállítással
10 krral több.
HOFFMANN ALFRÉD

gyógyszerész Klosterneuburgban.

Valódi minőségben a következő gyógy-
szertárakban: Főraktár Magyarország részére:
Török József, Budapest, királyutca 12.
DEBRECZENBEN: Dr. Rotschnek Emil
gyógyszerésznél.

Vetőgépeket

legjobb és legtartósabb minő-
ségűeket

szállít több évi jótállás mellett

UMRATH és TÁRSA

gazdasági gépgyára

Prag-Bubna.

Árjegyzék-k kívánatra ingyen.

Fiók: Budapest — saját cég alatt.

CHABADA TESTVÉREK

Gyár: Budapest Raktár,
VII. Dohány-utca 32. IV. Szervitátor 8. szám.

Telefon-összeköttetés.

Van szerencsénk tisztelt vevőinkkel tudatni, miszerint ujjonnan
berendezett mű-zaki osztályunkban mindennemű posta, gőngyölő
rahaszokon és bőrdond állványokon kívül

Mintapalaczkok fatokjai

gyártását a legtekélyesebb gépezetekkel gőzerőre rendeztük be.
Ezzélfogva minden más külföldi gyártmányt tiszta kivitelében
felülmúlja és legmelegebben ajánlhatjuk bor, cognac és különféle
olaj minták szállítására.

Kívánatra szolgálunk árjegyzékkel úgy összes ládáinkról vala-
mint mintapalaczk-fatokokról is.

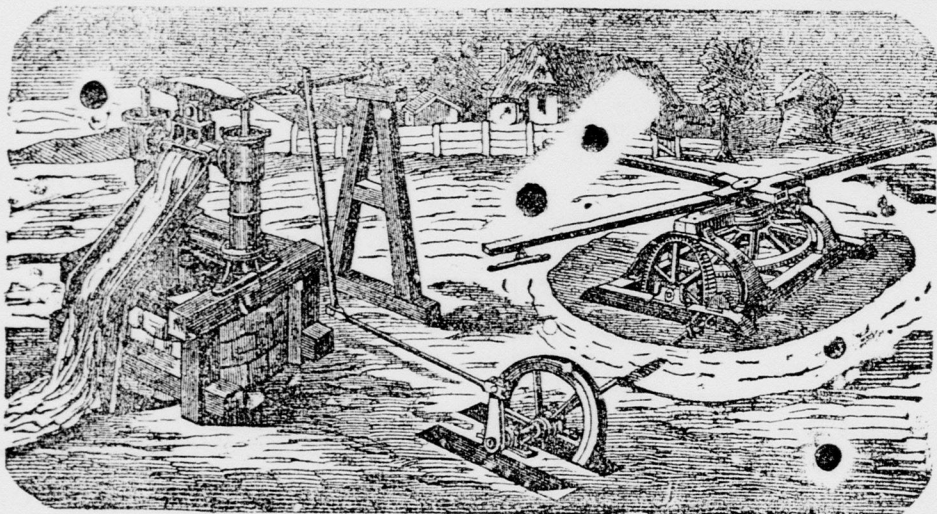
Megrendelések közvetlenül gyárunkba VII. Dohány-utca 32. intézendők.

Alapított 1888-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára harang és érezőntődéje
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern
technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK

felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

ÚJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatok izek, hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok.

báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.